

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

(фортепіано)

IV курс

спеціальності	<i>014.13 Середня освіта</i>
	<i>(Музичне мистецтво)</i>
освітньої програми	<i>Середня освіта (Музичне мистецтво)</i>
освітньо-кваліфікаційного рівня	<i>молодший спеціаліст</i>

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1987/20
Сит
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 20

Київ
2020 рік

Розробник:

Куцан Оксана Григорівна, викладач циклової комісії музики і хореографії
Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса
Грінченка, викладач-методист

Викладачі:

Куцан Оксана Григорівна, Сокальська Валентина Феліксівна, Міщенко
Зінаїда Іванівна, Павловська Тетяна Андріївна, Катченко Тетяна
Степанівна, Кирилюк Галина Олександрівна - викладачі циклової комісії
музики і хореографії

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
музики і хореографії

Протокол від «27» серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено
«28» серпня 2020 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Гейхман Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора
з навчальної роботи Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг дисципліни кредитів/годин	9,5/285	
Курс	4	
Обсяг кредитів/годин	4,5/135	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів, в тому числі:	1,5	3
Аудиторні (практичні)	42	80
Модульний контроль	2	6
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	1	4
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» полягає у формуванні та розвитку піаністичних навичок, опануванні студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи, засвоєнні теоретичного матеріалу, потрібного для володіння інструментом, накопиченні музичного репертуару для проведення різних форм музичної діяльності в шкільних і культурно-освітніх установах.

Завданням вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» є формування у студента наступних **компетентностей**:

Загальні:

- здатність до аналізу та синтезу;
- здатність до організації і планування;
- засвоєння основ базових знань з професії;
- готовність до розв'язання проблем, до прийняття рішень;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- етичні зобов'язання;
- бажання досягти успіху.

Фахові:

- усвідомлення соціальної значущості своєї професії;
- готовність виконувати професійні обов'язки на основі особистісної мотивації;
- володіння педагогічними навичками в процесі взаємодії з дитячим колективом;
- здатність до педагогічного мислення;
- готовність до самостійного конструювання та організації процесу навчання музики;
- здатність до проектування кінцевого результату навчальної діяльності;
- усвідомлене ставлення до професійного саморозвитку та самовдосконалення як невід'ємної складової професії учителя музики;
- усвідомлення значущості широкої музичної ерудиції як ґрунтовної складової у професійній підготовці майбутнього вчителя музики;

Предметні:

- володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше;
- володіння рухо-моторними навичками у виконанні різних видів техніки;

- усвідомлене володіння аплікатурними навичками, здатність до оптимального вибору аплікатури;
- володіння піаністичними засобами виразного інтонування;
- володіння прийомами виконання різних видів фактури, звуковим співвідношенням мелодії та акомпанементу;
- володіння прийомами виконання кантילени, тембральністю звуку у відтворенні музичних образів кантиленного змісту;
- володіння навичками педалізації в творах різних жанрів і стилів;
- здатність відтворювати фразування мелодії, відчувати кульмінаційний розвиток, мислити великими побудовами;
- здатність до слухового самоконтролю;
- володіння навичками поліфонічного мислення, вміння аналізувати будову поліфонічних творів (визначати тему, протискладення, контрапункти);
- володіння агогічними прийомами у відтворення художньо-образного змісту музичних творів;
- здатність до аналізу форми музичного твору, вміння визначати межі основних розділів;
- здатність до теоретичного та музикознавчого аналізу музичних творів, вміння застосовувати його для пошуку рішень в інтерпретації музики;
- вміння відтворювати різні емоційні стани в контрастних темах творів великої форми;
- здатність до цілісного емоційно-образного осягнення твору великої форми, вміння дотримуватися єдиного темпу;
- здатність до виявлення артистизму, виконавської волі, концентрації уваги, до творчого самовираження;
- готовність до професійного психофізіологічного володіння собою під час сольних концертних виступів та виступів у складі ансамблю;
- здатність застосовувати поліфонічне мислення в практичній хоровій та гуртковій діяльності;

- здатність до самостійного освоєння музичного репертуару школи та дитячого закладу, спираючись на засвоєні художньо-виконавські навички (метроритм, музичну пам'ять, чуття форми, музикальність, образне мислення)
- знання жанрово-стильових особливостей музики, здатність до яскравого та образного відтворення музичного репертуару;
- здатність аналізувати музичний репертуар, вміння самостійно підбирати доцільний педагогічний репертуар різного спрямування;
- здатність до самостійного прочитання та розшифрування авторського або редакторського нотного тексту;
- володіння навичками читання нот з аркуша;
- здатність до самоаналізу, готовність до самовдосконалення.

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- вільно володіти грою на музичному інструменті (фортепіано), демонструвати засвоєні художньо-виконавські навички (володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше, чуття форми, музикальність, образне мислення тощо);
- розуміти стильові особливості та вміти виразно виконувати музику різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів;
- вміти грамотно, професійно вірно читати текст музичних творів, здатність зрозуміти, розкрити авторський задум та донести його до слухача;
- вміти творчо інтерпретувати музичні твори на основі їх музикознавчого аналізу, вміти застосовувати власний досвід для пошуку виконавських рішень;
- володіти методами навчання і виховання засобами фортепіанного виконавства;
- володіти професійною термінологією;
- виявляти навички творчості, артистизму, виконавської волі.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва модуля і тем	Усього	Аудиторні		Самостійна робота
			Практичні	Контроль знань	
	Модуль 9. Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів.				
1	Удосконалення фортепіанних навичок в процесі вивчення музичних творів з педагогічного репертуару.	8	8	-	-
2	Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з педагогічного репертуару.	12	10	1	1
3	Розвиток інтерпретаторських умінь у роботі над поліфонічними творами, творами великої форми.	12	12	-	-
4	Робота над стилістичними особливостями поліфонічних творів і творів великої форми.	13	12	1	-
	<i>Разом</i>	45	42	2	1
	Модуль 10. Розвиток виконавської майстерності.				
1	Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми.	23	20	2	1
2	Акумуляція художньо-виконавських умінь та навичок.	23	20	2	1
3	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.	23	20	2	1
4	Вирішення завдань цілісного виконання творів індивідуальної програми.	21	20	-	1
	<i>Разом</i>	90	80	6	4
	<i>Всього</i>	135	122	8	5

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 9

Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів.

Тема 1. Удосконалення фортепіанних навичок в процесі вивчення музичних творів з педагогічного репертуару.

Навички використання набутих знань про форму, характер, динаміку розвитку фортепіанних творів процесі розучування творів з педагогічного репертуару. Розуміння значення тембрального забарвлення, жанрової характеристики, метро-ритмічної організації даних творів.

Література: основна [2, 5]; додаткова [2]

Тема 2. Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з педагогічного репертуару.

Робота над технічно досконалим і художньо-виразним виконанням музичних творів з педагогічного репертуару. Створення декількох виконавсько-інтерпретаторських рішень відповідно до специфіки музичного сприйняття школярів різного віку. Розвиток навичок поєднання музично-виконавського й вербального компонентів музично-педагогічної діяльності.

Література: основна [2, 5]; додаткова [2, 3]

Тема 3. Розвиток інтерпретаторських умінь у роботі над поліфонічними творами, творами великої форми.

Розвиток поліфонічного мислення, його взаємодії з виконавськими прийомами. Удосконалення вмінь опановувати драматургію розвитку музичного образу у творах великої форм. Пошук декількох варіантів інтерпретації та винайдення власного інтерпретаторського рішення в процесі розучування творів з індивідуальної програми.

Література: основна [1, 3]; додаткова [1]

Тема 4. Робота над стилістичними особливостями поліфонічних творів і творів великої форми.

Знання специфіки відтворення у фортепіанних творах різних стильових і жанрових закономірностей і характеристик, притаманних різним епохам. Оволодіння вмінням трактувати мелізми у творах різних епох.

Література: основна [1, 3]; додаткова [4]

Змістовий модуль 10

Розвиток виконавської майстерності.

Тема 1. Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми.

Пошук оптимальних шляхів набуття технічної свободи. Опрацювання технічно важких елементів, зокрема, пасажів, акордів, октав різними піаністичними прийомами та способами. Вирішення завдань розширення динамічних можливостей звучання інструменту, винайдення необхідної звукової палітри. Удосконалення навичок педалізації. Оволодіння фактурою творів, опанування логіки слідування фраз, аплікатурна визначеність.

Література: основна [1, 3]; додаткова [4]

Тема 2. Акумуляція художньо-виконавських умінь та навичок.

Вміння виконувати музичні твори з індивідуальної програми досконало технічно та художньо-виразно у відповідності до стилю. Формування творчого підходу до виконання музичних творів, розвиток артистичних умінь. Вміння реалізовувати художній задум музичних творів в концертному виступі. Формування здатності яскраво проявляти виконавську емоційність (експресію), артистичні якості, здатність перевтілення тощо.

Література: основна [1, 3]; додаткова [1]

Тема 3. Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.

Формування уявлень про специфіку музично-образного відтворення світу, використання власного емоційно-естетичного досвіду для створення художнього образу фортепіанного твору. Вміння створювати певний емоційний настрій для кращого відтворення змісту музичного твору.

Література: основна [3, 4]; додаткова [1]

Тема 4. Вирішення завдань цілісного виконання творів індивідуальної програми.

Робота над формою музичного твору, чітке визначення його драматургічного плану. Розвиток навичок сценічної витримки та вміння реалізовувати художній задум музичного твору в умовах публічного концертного виступу. Пошук шляхів подолання негативних емоційних станів (естрадного хвилювання) та емоційної нестійкості в умовах концертного виступу.

Література: основна [4, 5]; додаткова [4]

6. Форми контролю та критерії оцінювання

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студента

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 9		Модуль 10	
		Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів
Відвідування практичних занять (заняття парами)	1	21	21	40	40
Робота на практичному занятті	10	21	210	40	400
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	2	50	3	75
<i>Разом</i>			286		535
		<i>Максимальна кількість балів</i>		821	
<i>Розрахунок коефіцієнта (допуск до екзамену 60 балів)</i>				<i>13,68</i>	

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання роботи на практичному занятті

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

Оцінка	Рівень	Визначення
10	Високий	Студент демонструє вичерпну самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі заняття вміє самостійно аналізувати проблему та шукати шляхи її вирішення.
9		Студент демонструє добру самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано лише з незначною кількістю зауважень, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі роботи на занятті виявляє гнучкість, швидко засвоює нові навички та вміє їх закріпити.
8	Достатній	Студент демонструє належну підготовку до заняття, виявляє достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, але окремі фрагменти музичних творів йому даються важко. В процесі роботи на занятті потребує контролю з боку викладача, проте здатний до належного самоконтролю.
7		Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей, які він не може виявити та виправити самостійно. Достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, проте під час роботи на занятті студент здатний засвоїти нові вміння та навички під наглядом викладача. Середній рівень самоконтролю.
6	Середній	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які він не може виявити та виправити самостійно. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває труднощі, проте здатний їх засвоїти під наглядом викладача. Низький рівень самоконтролю.
5	Низький	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які виявляють недостатній рівень самоконтролю у виконанні домашнього завдання. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.
1-4		Фрагментарне виконання домашнього завдання. Початковий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, відсутність навичок самоконтролю. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ
IV КУРС		
Модуль 9. Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів		
1.	Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з педагогічного репертуару	Самостійний добір та ескізне вивчення творів для слухання музики в загальноосвітній школі. Складання бесіди (1 год.)
Модуль 10. Розвиток виконавської майстерності		
2.	Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми	Репетиційна робота над розучуванням текстів поліфонічних творів і творів великої форми з індивідуальної програми (1 год.)
3.	Акумулявання виконавсько-художніх умінь та навичок	Закріплення вміння якісного звуковидобування, динаміки, штриха, фразування музичних творів (1 год.)
4.	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту	Робота над емоційно-образною сферою виконуваних музичних творів до підсумкової атестації (1 год.)
5.	Вирішення завдань цілісного виконання творів програми підсумкової атестації	Робота над вибудовуванням виконавського плану у творах програми підсумкової атестації (1 год.)

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у вигляді виконання сольної програми на контрольному занятті, на академічному концерті, в окремих випадках виступ у загальному концерті або на конкурсі теж може бути зарахований як підсумковий контроль. При підготовці студентів до складання підсумкової атестації контрольні заходи відбуваються у вигляді попередніх прослуховувань програми.

Основним критерієм оцінювання виступу студента є вірне відтворення авторського тексту, художня та емоційна виразність, володіння технічними навичками гри на фортепіано. При цьому слід враховувати присутність виконавської культури студента, рівень його музичного мислення, динаміку його особистих досягнень на шляху просування до виконавської майстерності.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
(ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ)**

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
23-25	Відмінно	Довершене художнє виконання фортепіанних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності; стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту.
21-22	Дуже добре Добре	Художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності; стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту.
19-20		Програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності; незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту.
17-18	Задовільно	Програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього. Технічно недосконале, невпевнене виконання всіх творів програми.
15-16	Достатньо	Виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності. Цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових, інтонаційних, темпових та інших недоліків.
1-14	Незадовільно	Відсутність цілісного виконання програми; виконання музичних творів зі значними художньо - технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль здійснюється у формі екзамену та передбачає концертне виконання індивідуальної екзаменаційної програми.

Індивідуальна екзаменаційна програма повинна включати 4 твори:

- поліфонія;
- твір великої форми (сонатне allegro, класичні варіації, рондо);
- п'єса;
- твір дошкільного або шкільного репертуару.

Виконання студентом екзаменаційної програми демонструє вміння використовувати засоби фортепіанної техніки для реалізації завдань музично - художньої виразності у творах, різних за стилем, змістом, жанром.

Викладач здійснює диференційований підхід до складання програми у відповідності з рівнем музичної підготовки, здібностей та особливостей кожного студента.

Критерії оцінювання екзамену з основного музичного інструменту:

1. Поліфонія	- 10 балів
2. Велика форма	- 10 балів
3. П'єса	- 10 балів
4. Твір з педагогічного репертуару	- 10 балів

Шкала відповідності оцінок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Основний музичний інструмент»

IV курс

Разом – 135 год.: практичні заняття – 122 год., самостійна робота – 5 год., підсумковий контроль – 8 год.

Вид контролю – екзамен. Підсумкова атестація.

I семестр

II семестр

Модулі	Змістовий модуль 7				Змістовий модуль 8			
Назва модуля	Реалізація завдань інтерпретації музичних творів різних жанрів та стилів				Розвиток виконавської майстерності			
К-ть годин	8	10	12	12	20	20	20	20
Теми занять	Удосконалення фортепіанних навичок в процесі вивчення музичних творів з пед. репертуару	Закріплення художньо-виконавських навичок та реалізація педагогічних завдань на прикладі творів з пед. репертуару	Розвиток інтерпретаторських умінь у роботі над поліфонічними творами, творами великої форми	Робота над стилістичними особливостями і поліфонічними творами і творів великої форми	Подолання технічних труднощів у творах індивідуальної програми	Акумуляція художньо-виконавських умінь та навичок	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту	Вирішення завдань цілісного виконання творів підсумкової атестації
Самостійна робота		Самостійний добір та ескізне вивчення творів для слухання музики в загальноосвітній школі			Репетиційна робота над розучуванням текстів поліфонічних творів і творів великої форми з індивідуальної програми	Закріплення вміння якісного звуковидобування, динаміки, штриха, фразування музичних творів	Робота над емоційно-образною сферою виконуваних музичних творів підсумкової атестації	Робота над вибудовуванням виконавського плану у творах програми підсумкової атестації
К-ть годин		1			1	1	1	1
Види поточного контролю	-	Контрольний урок (1 год.)	-	Контрольний урок (1 год.)	Прослуховування (2 год.)	Прослуховування (2 год.)	Прослуховування (2 год.)	
Підсумковий контроль					Екзамен Підсумкова атестація			

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) :

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник / Л.І.Гаркуша, О.С.Економова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100 с.
2. Лісовий В.А., Мельничук Я.М., Бойчук І.І. Основний музичний інструмент (фортепіано): Навчально-методичний посібник /В.А.Лісовий, Я.М.Мельничук, І.І.Бойчук. - Чернівці: Рута, 2015. – 69 с.
3. Масол Л.М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу/ Л.М.Масол – К.: Генеза, 2018. – 206 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. – 188 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2016. - 274с.

Додаткова:

1. Гузій Н.В. Сутність і зміст педагогічної творчості та майстерності. Методичні рекомендації / Н.В. Гузій. – К.: НПУ, 2017. – 24с.
2. Дряпіка В.І. Теорія і практика формування ціннісних орієнтацій педагога-музиканта: Навч. посібник / В.І. Дряпіка. – К. – Кіровоград, Ужгород: Ліра, 2015. – 228с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навч. посіб. / В.Ф. Черкасов. – К.: ВЦ «Академія», 2016. – 240 с.